

Lärpass 20.

Hur utvecklas regionernas strukturbilder?

10.40 Boverket presenterar kartläggningar av regionala strukturbilder

Gemensam diskussion

11.10 Tillväxtverket presenterar 3000 dagar med Tillväxtskapande samhällsplanering - lärdomar och resultat

Gemensam diskussion

11.25 Slut

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Regionala strukturbilder och rumslig planering

- en lägeskartläggning 2022/2023

Kartläggning av regionernas rumsliga planering

- **Lägessammanställning...**
 - Dokumentstudier
 - Semistrukturerade intervjuer/fokusgrupper med samtliga 21 regioner (tjänstepersoner)
 - Kunskaps-/litteratursammanställning
 - Sammanfoga illustrationer, nationell mosaik
- **... och analys**
 - Systematisera iakttagelser – mönster, likheter, skillnader mellan regionerna. I termer av processen, i termer av verktygets inriktning, funktion och styrning

Frågeställningar

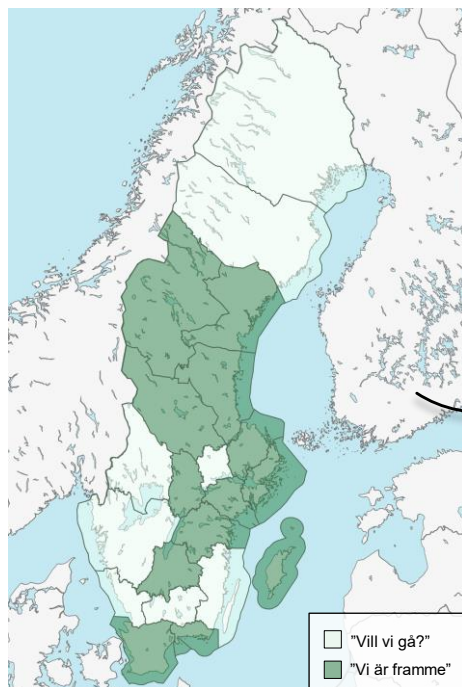
- Vilka regioner har **antagna/färdiga** strukturbilder eller regionplaner?
- Vilka regioner har **pågående** arbete?
- Vilka regioner **saknar** strukturbildsarbete helt?
- Vilka **andra geografier** arbetar med strukturbilder?
- Hur **jobbar** regionerna med rumslig planering?
- Vilka **frågor och intressen** lyfter/hanterar regionerna i sina strukturbilder?
- Vad **skiljer** mellan regionerna? Vad är **lika**?

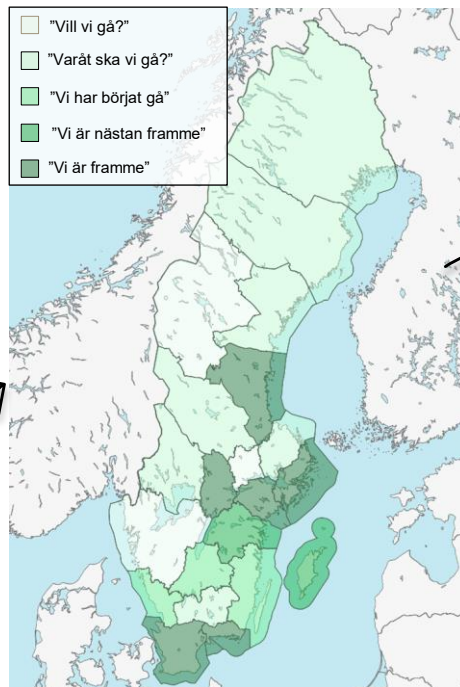
Fas 1: "Vill vi gå?"	Fas 2: Vartåt ska vi gå?	Fas 3: "Vi har börjat gå"	Fas 4: "Vi är i full gång/nästan framme"	Fas 5: "Vi är framme"
Region Västmanland Planerar inte att arbeta med strukturbild i enlighet med övriga regioners definition, däremot tar man fram en "spelplan" med rumslig inriktning.	Region Kronoberg Har tagit fram en processmodell: Samplanering. Har olika framtidsscenarier i text. Arbetar fram mandat att få i uppgift att göra strukturbild.	Region Halland Uppstartsskede av regionplanearbete.	Region Östergötland Mycket underlagsmaterial framtaget, nu i arbete med att ta fram samlad strukturbild.	Region Sörmland Arbetar med strukturbild 2.0. Nuvarande fastställdes 2020.
Västra Götalandsregionen Arbetar med att hitta sin roll i relation till kommunerna och kommun-förbunden. Kommunförbunden arbetar med strukturbilder idag.	Region Dalarna Har riggat samverkansforumet och har en del underlag, men ännu inte en tydlig bild av vad strukturbilden ska vara.	Region Jönköping Nystart, definierar process, syfte och begrepp. Har nulägesbilder/"strukturbilder" i bagaget.	Region Gotland ÖP inkluderar strukturbildsdel. Strukturbilden är i samrådsskede.	Region Örebro Rumslig framtidskarta del av RUS, antagen 2022.
Region Jämtland-Härjedalen Saknar politiskt uppdrag och resurser att arbeta med strukturbild. Dock har scenarier och underlag tagits fram.	Region Norrbotten Process och underlag har tagits fram, ambition att återuppta strukturbildsarbete i anslutning till RUS-process	Region Kalmar Ökar personalstyrkan, arbetar med att forma process och inriktning för att ta fram strukturbild. Har underlag.		Region Skåne Regionplan, 2022.
	Region Västerbotten Har fått ett uppdrag att arbeta med rumslig planering och ska nu hitta ramar för var det innebär.			Region Stockholm RUF5 2050 antagen 2018. HT22 uppstart av nästa RUF5.
	Region Uppsala Har nyligen anställt person som ska börja arbeta med strukturbild.			Region Blekinge Rumslig framtidskarta del av RUS, antagen 2022.
	Region Värmland Har nyligen anställt en person som ska börja arbeta med strukturbild. Har tagit fram scenarier som underlag.			Region Gävleborg Strukturbilden del av RUS, antagen 2020.
	Region Västernorrland Anställt person som ska arbeta med frågan. Underlag finns i funktionella/stråk.			

Förskjutningen i strukturbildsbegreppet

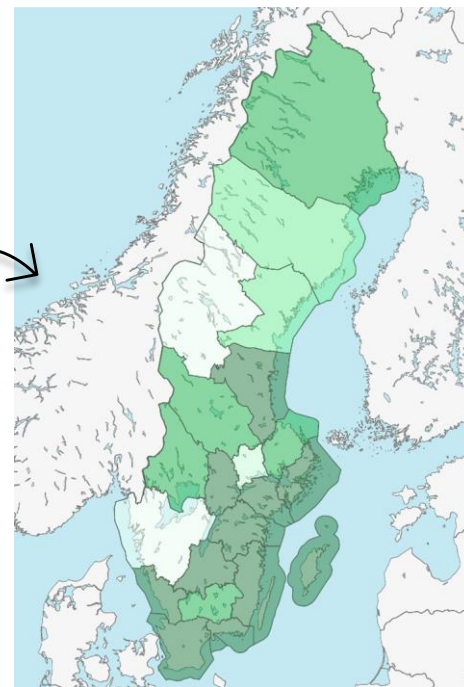
Förskjutningen
innebär inte ett
steg bakåt utan
ett tecken på att
konceptet har
mognat.

För ett par år sedan...

...hösten 2022...

...om ett par år?

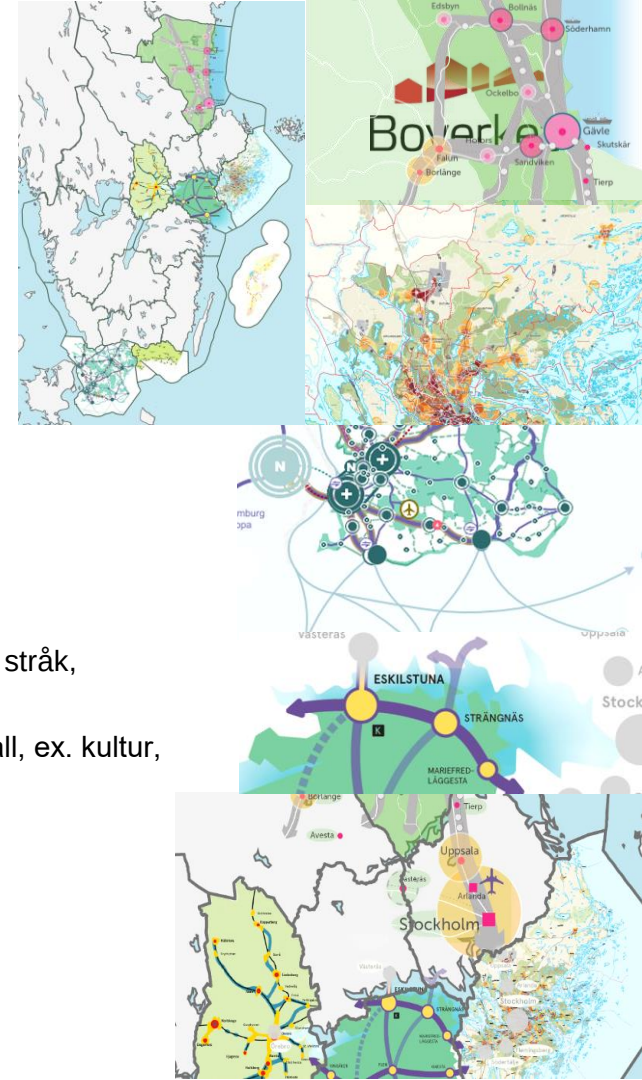
Regionernas uttryck och tillvägagångssätt

Liknande visuella uttryck på en "övergripande" nivå

- Verkar finnas en viss "norm" för strukturbilden/regionplanen – färg, form, struktur
- ... samtidigt finns skillnader i detaljeringsgrad och innehåll

Vanligt förekommande element i strukturbilden/kartan

- Vanligt förekommande element: Strategiska noder, (Transport-)infrastruktur, Utvecklingsområden (ex. planerad bebyggelse, arbetsmarknad, service, kultur)
- Ytterligare element inom vissa underlag: Storregionala samband, Gröna och blåa stråk, Teknisk infrastruktur (ex. energi, vatten, digital infra.), Prioriterade åtgärder
- Spaning: Fler "icke-traditionella" frågor undersöks i en rumslig kontext på vissa håll, ex. kultur, sjukvård, social sammanhållning

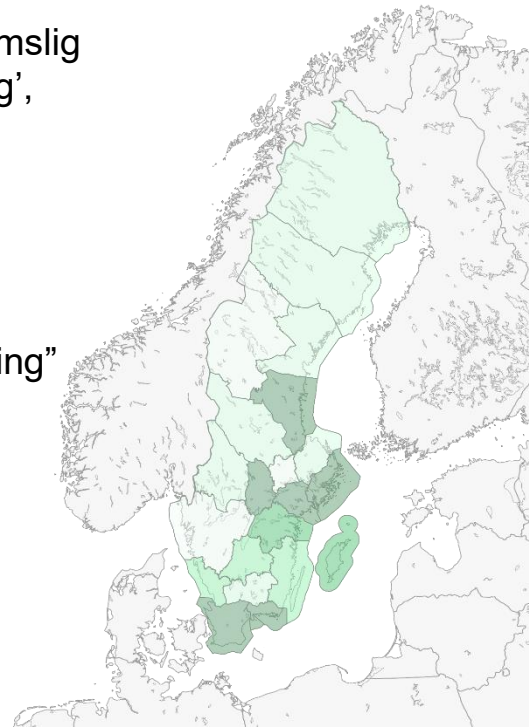
Begreppsfloran i den regionala planeringen

Regionerna använder sig av olika begrepp för att beskriva sitt arbete med rumslig planering och underlag/planer/strategier:

- 'Strukturbild', 'Regionplan', 'Regional fysisk planering', 'Regional rumslig planering', 'Rumslig planering', 'Geografisk koppling', 'Samplanering', 'Regional samhällsplanering'

En samstämmig bild: Förskjutningen i innebörden av begreppet 'strukturbild'

- Strukturbild allt tydligare i termer av strategi, inte "nulägeskartläggning"
- Nulägeskartläggningen ses dock som ett nödvändigt första steg

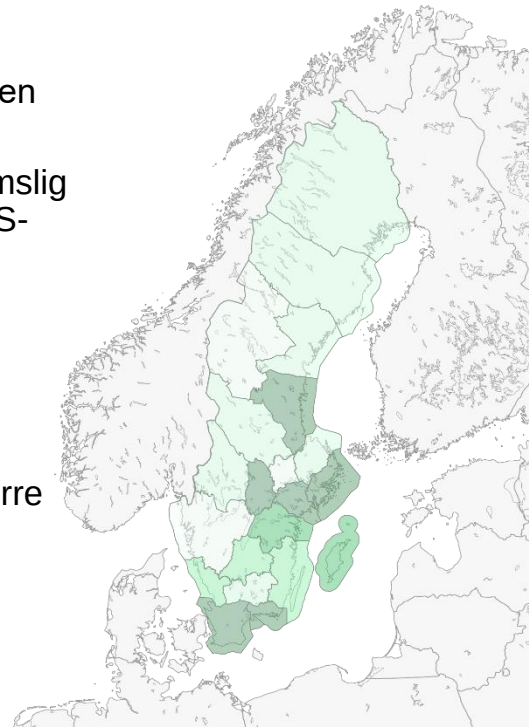
Processen och uppbyggnad av kunskap, kapacitet och legitimitet

Regional rumslig planering i relation till den kommunala planeringen

- Från ifrågasatt till accepterad till efterfrågad
- Regionens roll uppfattas vara tydligare – starkare mandat
- Gränssnittet mot den kommunala planeringen har "retts ut" på flera håll (men inte överallt)
- Många har bättre förutsättningar att resursmässigt arbeta med regional rumslig planering inom organisationen – ex. samhällsplanerare, processledare, GIS-kunskap

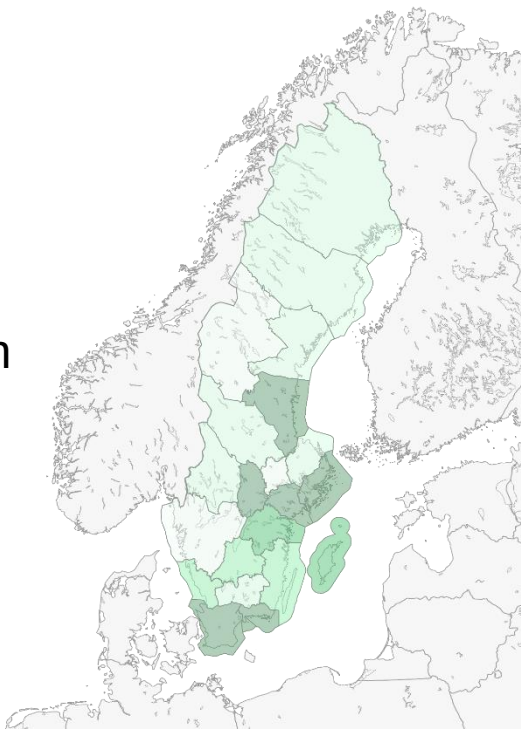
Processen – och tiden – har betydelse för den rumsliga planeringen

- Årtalet för regionbildning spelar roll. Samordning internt tar tid.
- Medvetenhet kring vikten att bygga upp samverkansstrukturer har blivit större
- På flera håll en rörelse från reaktiv (passiv) till proaktiv (aktiv)

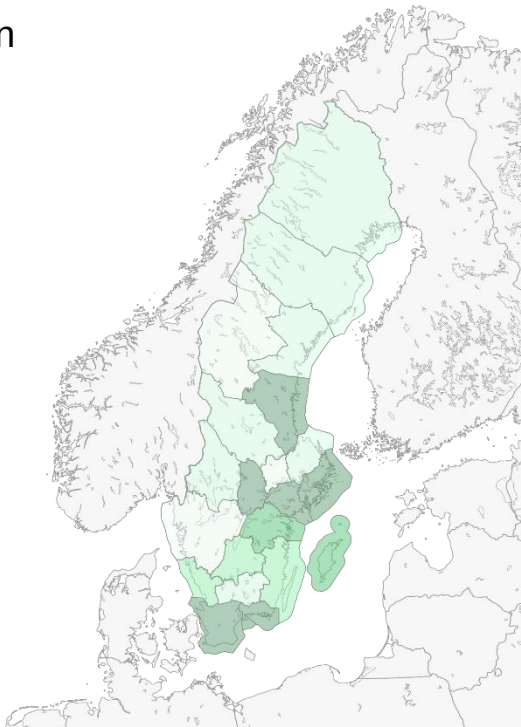
Strukturbilden/kartan - inriktning, innehåll och utveckling

- Måste utgå från den egna kontexten
- "Regionalt färgad strukturbild/regionplan" – variationer måste få finnas
- Strukturbilder har bidragit till en utvecklad rumslig analys och dialog mellan olika aktörer
- Framtida fråga att diskutera är vilken status strukturbilden ska ha i relation till andra styrdokument

Regionernas medskick

- Forma ett stadigvarande nätverk mellan stat och region kopplat till rumslig planering på regional nivå
- Bidra med den nationella överblicken – lyft exempel, "koppla samman"
- Klargör myndigheternas samordning i relation till den rumsliga planeringen på regional nivå
- Data, bearbetad statistik, kartläggningar, "praxis" (ex. bostadsanalyser för hela landet, PIPOS regionalanalys etc. – stöd i analysarbetet för att göra egna analyser)
- Begreppsdefinitioner efterfrågas – i grova drag
- Förtydliga och exemplifiera format och uttryck
- Beskriv och förmedla nyttorna, "sense of urgency"
- Process-/vägledning vore bra
- Finansiering (i likhet med Tillväxtverkets utlysningar)

Kontakta gärna oss!

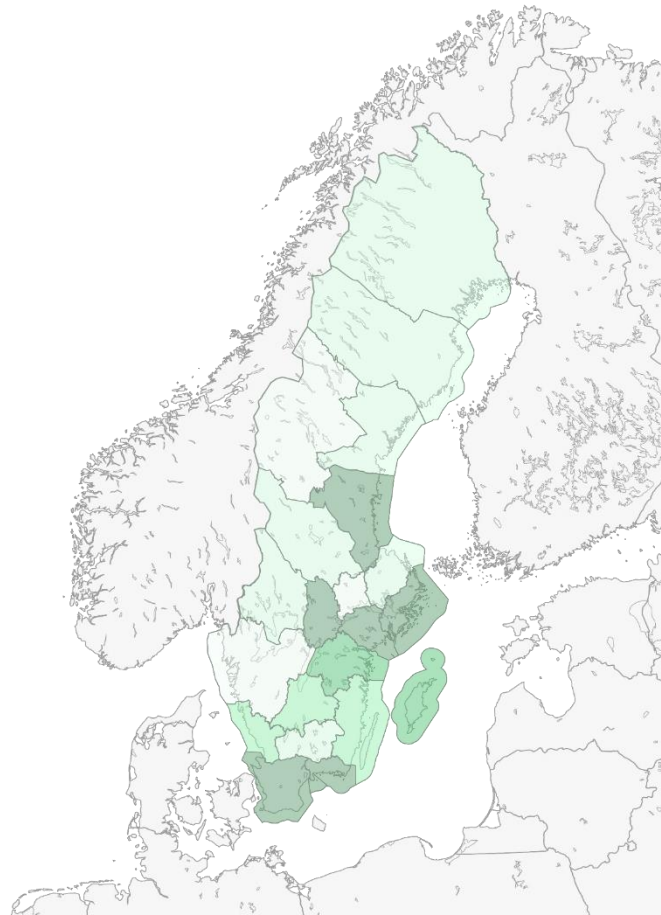

Daniel André
daniel.andré@boverket.se

Anne-Lie Mårtensson
annelie.martensson@boverket.se

Jon Resmark
jon.resmark@boverket.se

Caroline Stigsdotter
caroline.stigsdotter@boverket.se

3 000 dagar med Tillväxtskapande
samhällsplanering – lärdomar och resultat

A photograph of several wind turbines on a hill covered in dense evergreen forest. The sky is a soft gradient of orange, pink, and blue, suggesting sunset or sunrise. The foreground shows the dark silhouettes of pine trees.

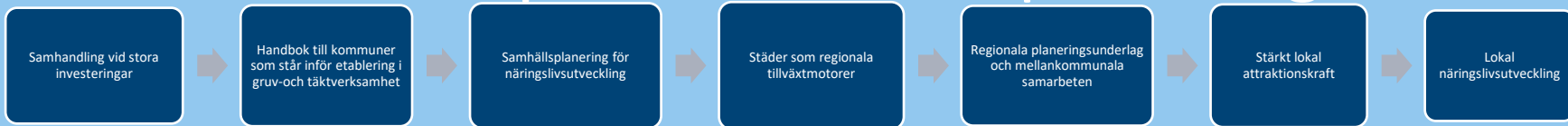
Agenda

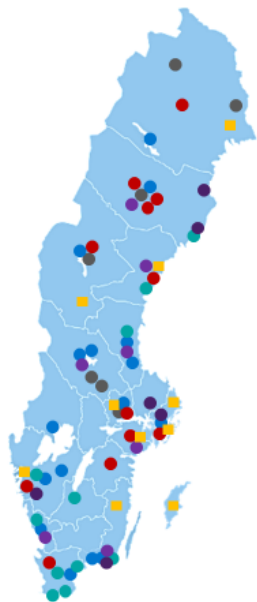
- ▀ Vad är Tillväxtskapande samhällsplanering?
- ▀ Resultat av arbetet
- ▀ En framåtblick!

Tillväxtskapande samhällsplanering

Kunskap, metoder och resultat genom flera olika insatser - sedan 2013

Tillväxtskapande samhällsplanering

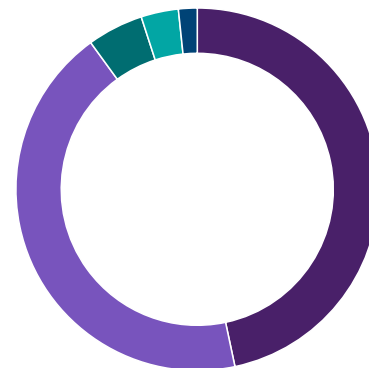

Pilotprojektens geografiska fördelning

- Samhandling vid stora investeringar, 2013–2015
- Samhällsplanering för näringslivsutveckling, 2013–2015
- Utveckla svenska städer som regionala tillväxtmotorer, 2016–2019
- Smidigare - digital förenkling för bättre företagsklimat, 2016–2018
- Tillväxtskapande samhällsplanering, 2018–2020
- Stärk den regionala planeringen, 2020–2022

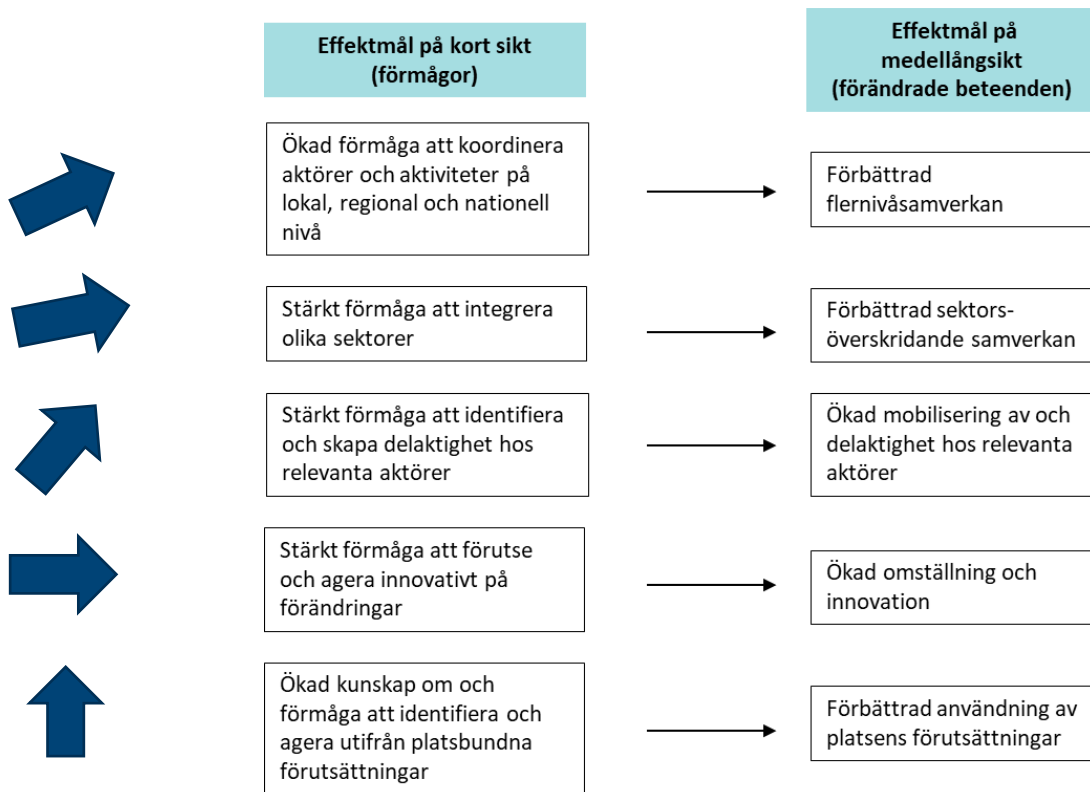

Typ av projektägare

- Region (28)
- Kommun (26)
- Kommunägt bolag (3)
- Kommunalförbund (2)
- Nationell myndighet (1)

Resultat av arbetet

En framåtblick!

(Rekommendationer)

- Regional planering som verktyg för hållbar utveckling
- Stärka kopplingen mellan samhällsplanering och regionala utvecklingsstrategier
- Kommuner i samverkan för stärkt utvecklingskapacitet
- Regional planering underlättar för myndigheters medverkan i det regionala utvecklingsarbetet

Nästa steg

Definition av begrepp kopplat regional planering

Matchning mellan regioner – lärande exempel

Nyttorna med regional planering

Plattform för regionala planeringsfrågor

An aerial photograph of a charming Swedish town, likely in the Småland region. The town is characterized by its colorful, multi-story wooden houses with red-tiled roofs. A prominent wooden water tower stands in the center-left. The town is surrounded by lush green trees and rolling hills. The word "Tack" is overlaid in the bottom left corner.

Tack